

наси́льством є потужною інформаційною базою, за допомогою якої, слідчий формує алгоритм розслідування в цілому, а також сприяє визначенню інших елементів криміналістичної характеристики.

Список бібліографічних посилань

1. Особливості розгляду справ, пов'язаних із домашнім насильством : навч. курс для суддів. Київ, 2018. 300 с.
 2. Степанюк Р. Л. Сутність і практичне значення криміналістичної характеристики злочинів. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 5. С. 398–400.
 3. Тихоненко В. М. Криміналістична характеристика особи злочинця в злочинах, передбачених ст. 355 Кримінального Кодексу України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2014. Вип. 28, т. 3. С. 123–128.
 4. Матишевський П. С. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2000. 272 с.
 5. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 5. Ст. 35.
 6. Гусева В. А. Криміналістична класифікація злочинів: наукове та практичне значення. *Правові горизонти*. 2019. Вип. 16. С. 69–74.
- Одержано 23.04.2020*

УДК 343

Тетяна Валеріївна Шевченко,

*курсантка Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

Надія Сергіївна Бублик,

*старший викладач кафедри кримінального процесу факультету
підготовки фахівців для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОТРИМАННЯ ЗАСАДИ ПРЕЗУМЦІЇ НЕВИНУВАТОСТІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

До однієї з найважливіших засад кримінального провадження в першу чергу слід віднести презумпцію невинуватості особи, що

підозрюється чи обвинувачується, бо це є основною демократичною засадою кримінального судочинства. Презумпція невинуватості виступає так званим «захисним бар'єром» від передчасних, необґрунтованих припущень про винуватість особи та незаконних засуджень.

Так, відповідно до ст. 62 Конституції України [1], а також ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі - Конвенція) [2], особа не може називатися винуватою у вчиненні злочинного діяння і не підлягає покаранню до тих пір, доки вину особи не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду.

Розглянемо більш детально вказану вище засаду кримінального провадження, яка передбачена п.10 ч.1 ст.7 Кримінального процесуального Кодексу України. [3] Розуміння цієї норми не підлягає дискусії та суперечностей, не допустимо вказувати на винуватість особи у вчиненні кримінального правопорушення, та понесенні покарання за злочин, без передбаченого чинним законодавством доведення її вини та винесення обвинувального вироку судом. Треба відзначити, що така процесуальна дія, як вручення особі повідомлення про підозру та складання слідчим обвинувального акта під час досудового розслідування не є визнанням особи винуватою, проте допускається за достатністю доказів того, що особа може бути причетна до вчинення злочину. Згідно чинного законодавства лише суд наділений такими повноваженнями, так ст. 124 Конституції України та ч. 1 ст. 5 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» правосуддя в Україні може здійснювати лише суд згідно із передбаченими законом процедурами здійснення судочинства, [3] а вирок суду – це єдиний процесуальний документ, що встановлює винуватість особи.

Спираючись на досить тривалу практичну діяльність суду, суб'єктами недотримання принципу презумпції невинуватості виступають не тільки судді, а й особи, в наявності яких організаційно-розпорядчі та адміністративно-господарські функції, а також установи державної влади. [5.] А саме, у справі *Allenet de Ribemont v. France* суд зауважив порушення п. 2 статті 6 Конвенції у випадку, коли в ході проведення прес-конференції, представник від Уряду та співробітники правоохоронних органів, яким доручили проведення досудового розслідування, вказали на те, що

підозрюваний є винним ще до того, як була порушена кримінальна справа щодо вказаної особи. Тому, було доведено, що думка Уряду Франції відносно того, що суб'єктом порушення засади презумпції невинуватості виступає лише суд, була заперечена та спростована. [4.]

Доречно відзначити, що засада презумпція невинуватості має тісний зв'язок з правами зазначеними в Конвенції, а саме: право бути невідкладно і детально проінформованим на зрозумілій для нього мові про характер та підстави обвинувачення, які були висунуті проти нього (п. 3 ст. 6 Конвенції), а також право мати достатньо часу і можливості, що є необхідними для підготовки свого захисту (п. 3 ст. 6 Конвенції). Порушення зазначених принципів є неправомірним і неприпустимим втручанням у права людини, які захищені Конвенцією. Прикладом цього є рішення у справі *Barbera, Messeguey et Jabardo v. Spain* Суд постановив, що: "п. 2 статті 6 Конвенції вимагає, щоб під час здійснення своїх законних повноважень судді відмовились від свого суб'єктивного та упередженого переконання, що підсудний є винним, так як доведення того, що злочинне діяння було вчинено підсудним є обов'язком обвинувачення. Виходячи з цього принципу виступає, що прямим обов'язком сторони обвинувачення є інформування особи про висунуті обвинувачення для того, щоб вона могла підготуватись та представити достатні аргументи в своє виправдання". [5]

Дотримання презумпції невинуватості породжує взаємоповагу між учасниками кримінального провадження та об'єктивність під час досудового розслідування. Наприклад, під час допиту у слідчого неприпустимо ставлення до допитуваної особи як до злочинця. Ставлення повинно бути як до невинуватої особи. На нашу думку, тільки так можливо цілком об'єктивно оцінити показання. Таким чином, підозрювана особа відчуває захищеність своїх прав та впевненість у неупередженості під час збирання доказів і повноті розслідування обставин злочину.

В нашій країні презумпцію невинуватості зазвичай порушують в ході проголошення публічних заяв політиками і прокурорами про винуватість певної особи до безпосереднього закінчення судового розгляду, під час затримання правоохоронними органами осіб, що є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення, а також під час обрання щодо них запобіжного заходу.

Звісно, слідчий та прокурор можуть бути переконані у наявності вини у підозрюваної особи, тому їх внутрішня думка не спростовує презумпцію невинуватості. Проте публічно висловлюватись і наводити аргументи про винуватість особи, вважається неприпустимим та грубим порушенням законів України.

Європейський суд з прав людини звертає увагу, що пункт 2 статті 6 Конвенції не може заборонити відповідним органам проінформовувати громаду про хід розслідування, так як це може суперечити праву на свободу вираження поглядів, ст. 10 Конвенції. Проте, наголошує робити це з розумом та належною обережністю, як цього вимагає повага до презумпції невинуватості. [2]

Слід звернути увагу на те, як важливо добирати правильні та обдумані слова під час публічного оприлюднення своїх заяв до судового розгляду та винесення обвинувального вироку по справі порушеної проти особи.

Виходячи з вищезазначеного слід зробити висновки, що вкрай необхідно бачити різницю між повідомленням про те, що особу тільки підозрюють у вчиненні того чи іншого злочинного діяння, та заяву, що ґрунтується на існуючому обвинувальному вироку по справі.

Отже, презумпція невинуватості є фундаментальною засадою. Вона тісно пов'язана з такими правами людини, як: право на свободу і особисту недоторканність, правом на повагу до приватного життя.

Список бібліографічних посилань

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr> (дата звернення: 23.03.2020).

2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : від 04.11.1950 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 23.03.2020).

3. Про судоустрій та статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 2453-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> (дата звернення: 23.03.2020).

4. Рішення у справі «Аллене де Рібермон проти Франції» (Allenet de Ribemont v. France) від 10.02.1995. Серія А № 308. П. 38.

5. Презумпція невинуватості в сенсі статті 6 Конвенції про захист прав і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав

людини // Міністерство юстиції України : офіц. сайт. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_7475 (дата звернення: 23.03.2020).

Одержано 10.04.2020

УДК 342.97

Оксана Олександрівна Шевченко,

*ад'юнкт Харківського національного
університету в внутрішніх справах*

ЩОДО РОЗУМІННЯ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Службова дисципліна в органах Національної поліції ґрунтується на створенні необхідних організаційних та соціально-економічних умов для чесного, неупередженого і гідного виконання обов'язків поліцейського, повазі до честі і гідності поліцейського, вихованні сумлінного ставлення до виконання обов'язків поліцейського шляхом зваженого застосування методів переконання, заохочення та примусу [1]. Виходячи із змісту норми діючого законодавства до поліцейського, який порушує службову дисципліну застосовуються заходи дисциплінарного впливу і здійснюється окремий вид провадження.

Дослідження проблеми визначення поняття дисциплінарного провадження в органах Національної поліції обумовлює необхідність звернення не тільки до наукового доробку вчених, які обґрунтовують авторський підхід щодо цього поняття, але й до досліджень ширшого змісту, а саме – присвячених адміністративним провадженням.

Слушною є наукова позиція О. В. Кузьменко, яка звертає увагу, що адміністративні провадження об'єднуються за наявністю або відсутністю в них конфлікту у дві групи: конфліктні та неконфліктні. До неконфліктної групи адміністративних проваджень віднесено: нормотворче провадження; дозвоільне провадження; реєстраційне провадження; контрольне провадження; атестаційне провадження. До конфліктної групи адміністративних проваджень належать такі: провадження у справах про адміністративні делікти; дисциплінарне провадження; провадження щодо розгляду заяв та скарг [2, с. 226]. У зв'язку з цим варто вести мову про поділ